

СЕКЦІЯ 2 СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.9.009.12:338.48

Бабіна Н.І.

*старший викладач кафедри менеджменту
Бердянського державного педагогічного університету*

АНАЛІЗ РЕЙТИНГУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН У ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

ANALYSIS OF RATING OF COUNTRIES' COMPETITIVENESS IN INTERNATIONAL TOURISM

АННОТАЦІЯ

У статті проведено аналіз стану ринку міжнародного туризму; аналіз рейтингу країн світу за рівнем індексу конкурентоспроможності сектору подорожей і туризму; розглянуто складові індексу конкурентоспроможності країни у сфері подорожей і туризму; надано прогноз тенденцій розвитку міжнародного туризму до 2020–2030 рр.

Ключові слова: аналіз, міжнародний туризм, індекс конкурентоспроможності сектору подорожей і туризму, рейтинг, прогноз.

АННОТАЦИЯ

В статье проведен анализ состояния рынка международного туризма; анализ рейтинга стран мира по уровню индекса конкурентоспособности сектора путешествий и туризма; рассмотрены составляющие индекса конкурентоспособности страны в сфере путешествий и туризма; предоставлен прогноз тенденций развития международного туризма до 2020–2030 гг.

Ключевые слова: анализ, международный туризм, индекс конкурентоспособности сектора путешествий и туризма, рейтинг, прогноз.

ANNOTATION

This article provides an analysis of the international tourism market; analysis of rating of countries in terms of travel and tourism competitiveness index; the components of the index of a country's competitiveness in the travel and tourism are investigated; long-term forecast of trends in the development of international tourism in the years 2020–2030 is presented.

Keywords: analysis, international tourism, travel & tourism competitiveness index, rating, forecast.

Постановка проблеми. Міжнародний туризм під впливом процесів глобалізації та інтеграції набуває динамічного розвитку та стає одним із впливових чинників, від яких залежить зростання економіки, підвищення конкурентоспроможності країни на світових ринках. Незважаючи на світову кризу, природні катаклізми, загострення політичної ситуації, туризм у першому десятилітті ХХІ ст. випередив за економічною ефективністю такі галузі, як: нафтодобування, автомобілебудування, телекомунікаційне обладнання, інші види послуг.

Згідно з дослідженням Oxford Economics, галузь міжнародного туризму випередить темпи зростання світового ВВП і середньорічного зростання – близько 5,4% в рік протягом на-

ступних 10 років. Тож більшість країн світу в останні роки форсованими темпами розвивають туристичну галузь, прагнучи не втратити шанс у розподілі економічного зиску від міжнародного туризму. Сьогодні у світі існує велика кількість різних індексів та рейтингів: глобальних і локальних, комплексних і спеціалізованих, регулярних і одноразових. Ці індекси оцінюють різні аспекти діяльності країн, але у результаті усі вони оцінюють успішність окремо взятої країни, порівняно з «конкурентами».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму досліджували такі зарубіжні вчені, як: І. Ательджевич, Д. Кестер, С. Мілн, М. Ризи та вітчизняні науковці: О.О. Любіцева, М.П. Мальська, Г.Я. Заячківська, В.М. Зайцева та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи цінність проведених досліджень, існує подальша потреба вивчення цієї проблематики, адже міжнародний туризм – це динамічна галузь, тож визначення сучасних умов ефективного функціонування потребує постійного відстеження, зокрема рейтингу конкурентоспроможності країн.

Мета статті полягає у вивченні стану конкурентоспроможності країн у галузі туризму та прогнозуванні тенденцій розвитку до 2020–2030 рр., враховуючи глобальні ризики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні міжнародний туризм займає в системі світогосподарських зв'язків та загальнолюдських цінностей особливе місце з огляду на свій універсальний вплив на розвиток світової спільноти. Більш ніж 200 країн змагаються у світовому конкурентному туристичному середовищі.

У ході дослідження встановлено, що, за статистичними даними UNWTO World Tourism Barometer, внесок від туризму до світового валового внутрішнього продукту натеper становить 2056 млрд дол.; у світовому туризмі за-

йнято понад 101 млн осіб; інвестиції у галузь туризму становлять 4,7% від загального обсягу світових інвестицій; світові доходи від туризму складають 1243 млрд дол.; до 2020 р. кількість туристів сягне 1,6 млрд осіб на рік; до 2030 р. – 1,8 млрд прибуттів; країни, що розвиваються, збільшать свою долю на ринку з 30% у 1980 р., 47% у 2012 р. до 57% у 2030 році [1].

Згідно з останніми даними UNWTO World Tourism Barometer, конкретизуємо ряд даних. Темпи зростання міжнародного туризму за весь 2014 р. склали близько 5%, що перевищує довгострокову перспективу, спрогнозовану UNWTO до 2020 р. (+3,8%). Кількість міжнародних туристів у 2014 р. склала 1 138 000 осіб, що на 51 млн більше, ніж у 2013 р. Стосовно регіонів, то найбільше зростання було відзначено на Американському континенті (+7%), за яким слідує Азіатсько-Тихоокеанський регіон (+5%) і Європа (+4%). Щодо субрегіонів, то серед них найкращі результати показали Північна Америка (+8%) і Південна Азія (+7%) поряд з Південною і середземноморською Європою, Північно-Східною Азією та Північною Європою (+7% у всіх перерахованих субрегіонах). Це високі результати, враховуючи, що різні регіони планети продовжують стикатися зі значними геополітичними та санітарними проблемами, коли відновлення глобальної економіки залишається крихким і нерівномірним. У багатьох країнах спостерігається зростання політичної підтримки туристичного сектору. Країни Карибського басейну (+7%), Центральна і Південна Америка (+6%) удвічі збільшили показники зростання, зареєстровані в 2013 р., причому особливо високими виявилися результати у Північній Америці, що пов'язано з надзвичайно високими показниками, досягнутими Мексикою та Сполученим Штатами Америки. Кількість міжнародних прибуттів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні зросла на 5%, що говорить про консолідацію тенденції до зростання, яка спостерігається в останні роки. Найкращих результатів досягли Південна Азія (+7%) на чолі з Індією (+7%) і Північно-Східна Азія (+7%), де за провідним турнаправленням, таким як Японія і Республіка Корея, були зареєстровані двозначні показники зростання. Кількість прибуттів в Океанію збільшилася на 6%, при цьому зростання прибуттів припадало переважно на Австралію і Нову Зеландію. У Південно-Східній Азії (+2%) зростання сповільнилося порівняно з 2012 і 2013 рр. через скорочення числа прибуттів, зареєстрованих в Таїланді. У Європі, найбільш відвідуваному регіоні світу, було зафіксовано 4% зростання міжнародних туристичних прибуттів, з вагомими результатами в Північній Європі та Південній середземноморській Європі (+7% по кожному субрегіону), де спостерігалася істотне зростання за такими давно консолідованими туристичними напрямками, як: Греція, Португалія, Іспанія та Мальта. У Західній Європі зростання міжнародного ту-

ризму йшло більш повільними темпами (+2%), тоді як у Центральній та Східній Європі спостерігалася стагнація (0%), різко контрастувало з показниками за останні три роки, протягом яких зростання прибуттів становило у середньому 8% в рік. Зростання міжнародних туристичних прибуттів на Близькому Сході оцінюється в 4% і відновлюється після спаду, що відзначався з 2011 р. За всіма турнаправленнями регіону, про які є дані, прослідковується позитивна динаміка, при цьому результати щодо Єгипту, Йорданії, Лівану і Саудівської Аравії значно покращилися порівняно з 2013 р. В Африці число міжнародних туристів зросло на 3%, при цьому в Північній Африці консолідується тенденція до відновлення (+2%). У країнах Африки на південь від Сахари зростання прибуттів склало 3%, незважаючи на спалах лихоманки Ебола в декількох країнах Західної Африки. Проте, до інфляції щодо Африки і Близького Сходу слід підходити з певною обережністю, оскільки вона заснована на обмежених і мінливих даних щодо цих регіонів. У країнах з ринками, що формуються, також продовжує зберігатися високий попит, хоча порівняно з 2013 р. він дещо знизився. Витрати туристів з Італії та Австралії зросли, відповідно, на 8% і 7%, а туристів США – на 5%. Згідно з даними Франції та Канади, цей показник збільшився на 3%.

Збільшення витрат на міжнародний туризм з боку традиційних ринків виїзного туризму компенсувало спад на великих ринках, що розвиваються, які стимулювали зростання туризму в попередні роки. За підрахунками, у 2014 р. загальна кількість подорожей за кордон з Китаю зросла на 11 млн і сягнула 109 млн. Протягом перших трьох кварталів 2014 р. витрати туристів зросли на 17%, хоча і більш скромні, ніж у попередні роки (40% в 2012 р. і 26% в 2013 р.). Китай з 2012 р. є найбільшим ринком виїзного туризму, чії загальні витрати в 2013 р. склали 129 млрд дол. США. Що стосується двох інших провідних ринків, що розвиваються, у 2014 р. РФ (-6%) виразно переживала спад, тоді як в Бразилії все ще спостерігалася зростання на 2%, незважаючи на зростання курсу долара США у відношенні до бразильського реала і уповільнення економічного зростання. За межами десятки лідерів відзначався істотний ріст витрат відносно ряду менш великих нових ринків. Так, показники Саудівської Аравії, Індії, Філіппін і Катару свідчать про підвищення витрат на 30% і більше. Зростання попиту на традиційних ринках виїзного туризму компенсував спад, що спостерігався на великих нових ринках. Витрати туристів зі США, друге за значенням ринку виїзного туризму в світі, зросли на 6%. Крім того, варто згадати про збільшення цього показника у Франції (+11%), Італії (+6%) та Сполученому Королівстві (+4%) [2].

Генеральний секретар UNWTO Талеб Ріфаї висловив думку, що зростання чисельності міжнародних туристів, які перетнули кордони

в 2014 р., є новим віддзеркаленням зростаючої підтримки, що надається сектору, а також невичерпної здатності туристичних компаній адаптуватися до ринкових змін. Також він висловив побажання до урядів всіх країн вжити заходи з підтримки туризму, включаючи пом'якшення податків, спрощення візових процедур і переміщення туристів, оскільки доведено, що туризм стимулює економічне зростання і сприяє створенню робочих місць.

У ході дослідження також встановлено, що на 2015 р. UNWTO прогнозує зростання міжнародних туристських прибуттів на 3–4%. Якщо говорити про регіони, то найбільш значне зростання очікується в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (+4–5%) і на Американському континенті (+4–5%), за якими слідує Європа (+3–4%). Передбачається, що в Африці число прибуттів збільшиться на 3–5%, на Близькому Сході – на 2–5%.

Очікується, що в 2015 р. попит продовжить зростати, оскільки глобальна економічна ситуація прогнозно поліпшується, хоча ще належить вирішити безліч важких завдань. Позитивний прогноз на 2015 р. підтверджується індексом довіри UNWTO. Відповідно до думки 300 експертів у галузі туризму, з якими були проведені консультації при складанні індексу, очікується, що результати туристичної галузі в 2015 р. покращаться, хоча прогнози менш оптимістичні, ніж рік тому.

Довгострокові прогнози UNWTO на 2030 р. – міжнародний туризм буде мати значний потенціал для подальшого зростання. Прогноз, збагачений аналізом соціальних, політичних,

економічних, екологічних та технологічних чинників, які сформували міжнародний туризм в минулому та впливатимуть на нього в майбутньому.

Одним з основних показників, що характеризує привабливість країни з погляду міжнародного туризму, є індекс конкурентоспроможності подорожей і туризму, впроваджений для оцінки впливу різноманітних факторів та політичних подій на зміни тургалузі в певній країні.

Конкурентний статус країн експерти Всесвітнього економічного форуму разом з фахівцями «Booz & Company», «Deloitte», Міжнародної асоціації повітряного транспорту (IATA), Міжнародного союзу охорони природи (IUCN), Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) і Всесвітньої Ради з подорожей і туризму (WTTC) розраховують індекс конкурентоспроможності країн у сфері подорожей і туризму (ТТСІ).

Індекс конкурентоспроможності подорожей і туризму (ІКПТ/ТТСІ) розроблено Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ; Женева, Швейцарія). Щорічне рейтингове дослідження проводили з 2007 до 2009 р., з 2010 р. дослідження проводять один раз у два роки. Рейтинг ґрунтується приблизно на 80 показниках, які згруповано в 14 складових. Ці складові, у свою чергу, утворюють 3 субіндекси: регуляторне середовище в туристичному секторі; середовище та інфраструктура для бізнесу; людські, культурні і природні ресурси в секторі подорожей і туризму (рис. 1).

Перший субіндекс охоплює елементи, що належать до сфери державної політики і регулю-

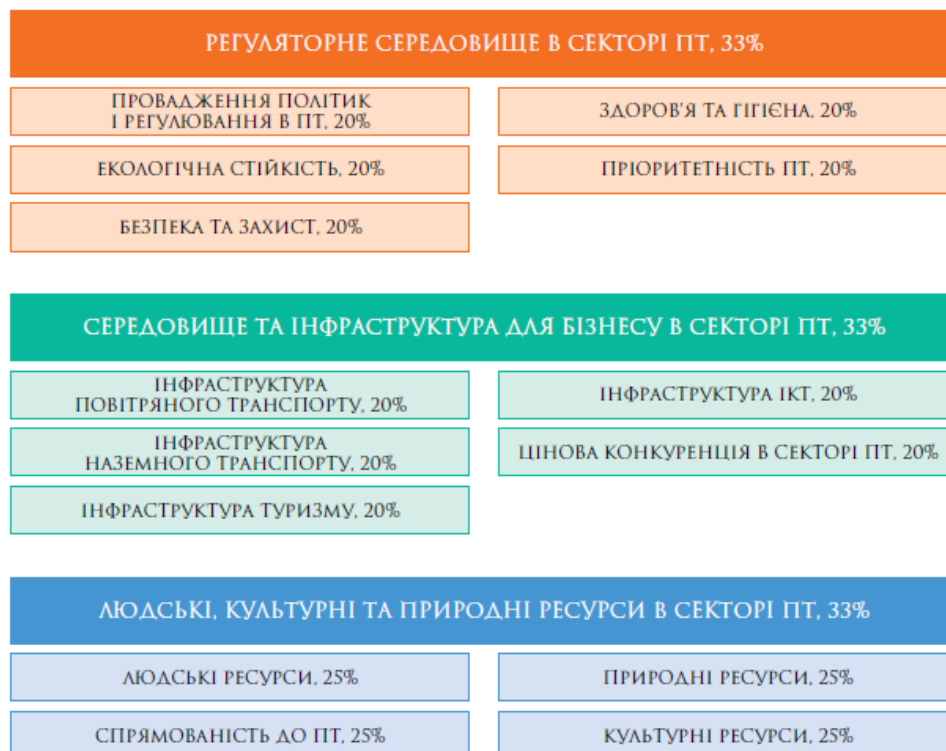


Рис. 1. Індекс конкурентоспроможності подорожей та туризму [3]

вання, другий – елементи бізнесового середовища і «жорсткої» інфраструктури, третій – дещо «пом'якшені» елементи людських, культурних і природних ресурсів у кожній країні. Дані для розрахунку індексу містять результати щорічного опитування керівників бізнесу, кількісні статистичні дані публічних джерел, міжнародних організацій, а також організацій та експертів, що спеціалізуються в галузі подорожей і туризму. Дослідження містить докладні профілі економіки кожної з країн, деталізацію підсумкового положення в рейтингу, керівництво на основі ключових конкурентних переваг і недоліків. Також у звіт включено доповіді експертів галузі, окремі розділи присвячено питанням спрощення візового режиму, економічного зростання; політиці використання місцевих конкурентних переваг в мінливому середовищі; впливу туризму на створення робочих місць; впливу розвитку авіації на економічний розвиток. Оцінки в балах надаються в межах інтервалу від 1 до 7, причому оцінка «7» відповідає максимально можливій. Важливо відзначити, що було встановлено пряму залежність між доходами країни від міжнародного туризму і її показниками в балах за індексом конкурентоспроможності подорожей і туризму.

ІКПТ дає можливість проводити коректні порівняння успішності країн щодо розвитку сектору подорожей і туризму та об'єднати їх за такими п'ятьма регіональними групами: Європа, Північна і Південна Америка, Азіатсько-Тихоокеанський регіон (враховуючи Центральну Азію), Близький Схід і Північна Африка, а також Африка на південь від Сахари.

Далі в ході дослідження з'ясовано, що до підсумкового списку рейтингу аналітиками додали 140 країн світу. До десятки країн-лідерів у 2013 році належить: Швейцарія – зведений індекс туристичної конкурентоспроможності склав 5,66 бала, Німеччина – 5,39, Австрія – 5,39, Іспанія – 5,38, Великобританія – 5,38, США – 5,32, Франція – 5,31, Канада – 5,28,

Швеція – 5,24 і Сінгапур – 5,23 бала. У другій десятці туристичні країни розташувалися таким чином: Австрія – 5,17 бала, Нова Зеландія – 5,17, Нідерланди – 5,14, Японія – 5,13, Гонконг – 5,11, Ісландія – 5,10, Фінляндія – 5,10, Бельгія – 5,04, Ірландія – 5,01 і Португалія – 5,01 бала.

Серед сусідніх держав і країн СНД ситуація така: Естонія – 30-те місце (4,82 бала), Польща – 42-те місце (4,47), Латвія – 48-ме місце (4,43), Литва – 49-те місце (4,39), Росія – 63-тє місце (4,16), Грузія – 66-те місце (4,10), Україна – 76-те місце (3,98), Азербайджан – 78-ме місце (3,97), Вірменія – 79-те місце (3,96), Казахстан – 88-ме місце (3,82), Молдова – 102-ге місце (3,60), Киргизстан – 111-те місце (3,45) і Таджикистан – 114-те місце (3,41). Білорусь не представлена в поточному туристичному рейтингу.

Серед розвинених економік значно поліпшили свої позиції Нова Зеландія (з 19 на 12 місце) і Японія (з 22 на 14). Економіки, що розвиваються, продемонстрували різні результати. Серед країн групи БРІК, тільки Індія істотно поліпшила свої позиції і піднялася на 8 місце у рейтингу цього року. У категорію країн, що поліпшили результат, увійшли: Панама, яка піднялася з 56 позиції на 37 і Філіппіни – з 94 на 82 [3].

Підсумовуючи показники, можна зробити висновок щодо рейтингу країн світу за індексом конкурентоспроможності сектору подорожей і туризму 2013 р. порівняно з попередніми роками. Отже, список країн-лідерів загалом не змінився, але деякі країни змінили свої позиції (табл. 1).

Серед десятки лідерів перше і друге місця залишаються за Швейцарією і Німеччиною. Нижче розташувалися три країни, що підсилили свої позиції порівняно з попереднім рейтингом: Австрія, Іспанія й Великобританія. З 9 на 8 місце піднялася Канада, а США й Сінгапур залишилися на тих самих позиціях (6 і 10

Таблиця 1

Рейтинг країн світу за індексом конкурентоспроможності сектору подорожей і туризму, 10 країн-лідерів, 2007–2013 рр.

Країна	Рейтинг/індекс	Регіональний ранг	Рейтинг			
	2013 р.		2013 р.	2011 р.	2009 р.	2008 р.
Швейцарія	1 / (5,66)	в Європі: 1	1	1	1	1
Німеччина	2 / (5,39)	в Європі: 2	2	3	3	3
Австрія	3 / (5,39)	в Європі: 3	4	2	2	2
Іспанія	4 / (5,38)	в Європі: 4	8	6	5	15
Великобританія	5 / (5,38)	в Європі: 5	7	11	6	10
США	6 / (5,32)	у Північній та Південній Америці: 1	6	8	7	5
Франція	7 / (5,31)	в Європі: 6	3	4	10	12
Канада	8 / (5,28)	у Північній та Південній Америці: 2	9	5	9	7
Швеція	9 / (5,24)	в Європі: 7	5	7	8	17
Сінгапур	10 / (5,23)	в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні: 1	10	10	16	8

відповідно). Втримуються в десятці Франція й Швеція. Франція погіршила своє становище і опустилася на 4 місце, а Іспанія, навпаки, піднялася з 8 на 4 позицію. Швеція – єдина країна з першої десятки, яка суттєво погіршила позиції у рейтингу (опустилася з 5 позиції на 9).

Як зазначалось вище, Україна покращила свій показник на дев'ять пунктів, піднявшись у рейтингу з 85 сходинки на 76 з оцінкою 3,98. Найкращий результат Україна продемонструвала за параметром «Здоров'я та гігієна» – восьме місце у рейтингу. Слабкими сторонами нашої держави у туристичній галузі аналітики визнали законодавче регулювання (114-е місце), цінову конкуренцію (110-е місце), схильність до подорожей (101-е місце).

Наступний рейтинг туристичної конкурентоспроможності країн UNWTO World Tourism Barometer оприлюднить у 2015 році.

Крім аналізу причин розвитку сектору подорожей і туризму в різних країнах, звіт також показує картину загального стану галузі на міжнародному рівні і аналізує її роль у прискоренні глобального економічного зростання. Так, цього року ключовою темою доповіді стало «Скорочення бар'єрів для економічного зростання та створення робочих місць». Автори дослідження вказують, що в сучасній економіці на сектор подорожей і туризму припадає одне робоче місце з 11 в світі, що доводить стійкість сектору під час глобального економічного спаду і перетворює його в ключовий фактор високоефективної диверсифікованої економіки для країн, що розвиваються. Фахівці (головний економіст, глава відділення з конкурентоспроможності Дженніфер Бланк та директор, глава сектору авіації, подорожей і туризму WEF Теа Чіса) довели, що:

- стійкість туристичної галузі викликана зростанням середнього класу в економічно слабкорозвинених країнах, хоча розвинені економіки також роблять свій внесок у розвиток туризму;

- поліпшення політичної кон'юнктури, застосування нових технологій, активна динаміка пересування людей через кордони дозволять міжнародному туризму капіталізувати ресурси в цьому напрямку і підтримувати зростання у майбутньому;

- туристична галузь витримала глобальну кризу і сьогодні відіграє важливу роль у вирішенні серйозних глобальних проблем, включаючи безробіття серед молоді, економічний розвиток, стійкість навколишнього середовища;

- завдання галузі та її фахівців сьогодні полягає у збереженні досягнутих результатів економічного зростання та зайнятості, а також досягненні нових цілей розвитку глобального туризму та підтримки культур, національної ідентичності, навколишнього середовища країн-рецепієнтів.

Далі надамо прогностичні показники згідно з новим дослідженням Oxford Economics, прове-

деним на замовлення «Amadeus»: протягом наступних 10 років передбачається середньорічне зростання туристичної індустрії – близько 5,4% у рік. Зростання стимулюватимуть великі ринки, що розвиваються, – частка Китаю у світовому виїзному туризмі очікувано досягне 20% до 2023 р. Китай також стане найбільшим внутрішнім ринком туристичних послуг до 2017 р., цьому сприяють стрімкий ріст ВВП, підвищення рівня зайнятості та зростання споживчих витрат. Інші великі ринки, що розвиваються, – Бразилії, Індії, Індонезії і Туреччини, також досягнуть середньорічного зростання більше 5% протягом наступних 10 років. Це буде обумовлено в основному зростанням добробуту їх населення і зміною споживчих звичок. Зв'язки між Сходом і Заходом стимулюють новий попит і зростання кількості ділових поїздок – на Азію припадатиме 55% світового зростання ділового туризму в найближчі 10 років. Але західний ринок ділових поїздок на невеликі відстані не досягне докризового рівня (до 2008 р.) аж до 2018 р. Зростання сегменту авіаподорожей будуть стимулювати країни з економікою, що розвивається (Індія, Індонезія), оскільки очікується, що авіасполучення в країнах, які не входять до OECD (Організація економічного співробітництва та розвитку), вперше обжене авіасполучення в країнах-членах OECD і стане найбільшим джерелом світового повітряного сполучення до 2023 р.

Тож міжнародний туризм набирає сил і змінюється в міру виходу з недавньої рецесії в розвинених країнах. Розвиток Китаю є важливою рушійною силою, але насправді існує безліч інших непомітних на перший погляд факторів і нюансів. Заступник директора Oxford Economics Ендрю Тесслер вважає, що зрушення конкурентної динаміки і збереження нових моделей поведінки, які виникли в період економічного спаду, впливають на ключові показники в турсекторі.

Зупинимось на інформації щодо ризиків розвитку міжнародного туризму. Розвиток туризму в країні визначають такі фактори, як: політична та соціальна стабільність; національна політика та міжнародні відносини; кон'юнктура міжнародного туристичного ринку; ступінь державної підтримки туризму; стан матеріальної бази туризму; інвестиційна привабливість туристичної галузі; цінова політика; інтеграція вітчизняного туризму у світовий туризм; демографічна й соціальна структури населення; безпека турів; наявність висококваліфікованих кадрів; національні традиції; наявність рекреаційних ресурсів; катаклізми природного та техногенного характеру.

Всесвітній економічний форум спільно з Центром управління ризиками Wharton School of Business, Oxford School of Business та National University of Singapore, «Marsh & McLennan Companies» та страховими компаніями «Swiss Reinsurance Company», «Zurich Financial

Services», на основі консультацій з провідними політичними та громадськими діячами, економістами та вченими з різних країн світу опублікував доповідь «Глобальні ризики-2015». Як показали результати дослідження, у 2015 році головними викликами для глобального світу стануть:

- п'ять провідних глобальних ризиків з точки зору ймовірності: міждержавні конфлікти з регіональними наслідками (геополітичні ризики); екстремальні погодні явища (екологічні ризики); проблеми державного управління (геополітичні ризики); розпад державності і криза державних інститутів (геополітичні ризики); високий рівень структурного безробіття чи неповної зайнятості (економічні ризики);

- п'ять провідних глобальних ризиків з точки зору впливу: кризи, пов'язані з дефіцитом водних ресурсів (соціальні ризики); масове поширення інфекційних захворювань, глобальні епідемії (соціальні ризики); розповсюдження зброї масового знищення та терористичні атаки (геополітичні ризики); міждержавні конфлікти з регіональними наслідками (геополітичні ризики); проблеми адаптації до зміни клімату (екологічні ризики) [4].

Таким чином, проаналізувавши ринок туристичних послуг й беручи до уваги прогнози, сформовані UNWTO World Tourism Barometer і Oxford Economics та глобальні ризики, надані Wharton School of Business, Oxford School of Business, National University of Singapore, Marsh & McLennan Companies, Swiss Reinsurance Company, Zurich Financial Services, можна скласти довгостроковий прогноз тенденцій розвитку міжнародного туризму до 2020–2030 рр.:

- глобальне зростання міжнародних туристичних прибуттів буде тривати, але в більш помірному темпі, з 4,2% на рік (2020 р.) до 3,3% (2030 р.);

- подальший розвиток міжнародного туризму в найближчі десятиліття за умови формування належних обставин і політики щодо ділового середовища, інфраструктури, маркетингу, людських ресурсів, максимізації соціальної та економічної складових, мінімізації негативних наслідків;

- зростання кількості подорожей між туррегіонами трохи швидше, ніж в тому ж туррегіоні світу;

- скорочення масштабів бідності шляхом створення робочих місць і підприємств;

- продовження роботи з підвищення обізнаності в туризмі на рівні політичного порядку;

- стійкість (соціальних, економічних та екологічних складових) з таких питань, як: енергетична залежність, адаптація до зміни клімату і пом'якшення його наслідків, формування «зеленої» економіки, управління перевантаженнями і управління ризиками;

- проведення моніторингу мінливості турспоживачів: вимоги туристів, демографічні зміни (старіння, міграція та диверсифікація структури сім'ї), зміна цінностей і способу життя і т.д.;

- підвищення конкурентоспроможності за рахунок формування адекватного бізнес-середовища: інновації, диверсифікація турпродуктів, турринків та сегментів, розробка нового турпродукту, ІКТ та технології загалом, маркетинг та просування, дослідження, оцінки, розвиток людських ресурсів, якість турпослуг і т.д.;

- основними цілями туристів залишаються: дозвілля і відпочинок, здоров'я, релігія, ділові та професійні;

- для багатьох країн туризм буде потужним інструментом для соціального та економічного розвитку: Азія й Тихоокеанський регіон отримують найбільше міжнародних туристичних прибуттів; Північно-Східна Азія буде найбільш відвідувана як субрегіон; Європа продовжує лідирувати як генератор туристичних потоків.

Висновки. Як бачимо із дослідження, міжнародний туризм – це економічний та соціокультурний феномен, що став важливою галуззю світової економіки.

Довгостроковий прогноз до 2020–2030 рр. свідчить про значний потенціал для подальшого зростання міжнародного туризму з врахування процесів невизначеності та існування факторів ризику.

Індекс конкурентоспроможності подорожей і туризму дозволяє визначити перешкоди для успішного розвитку туризму на національному рівні та розробити конкретні заходи для покращення конкурентоспроможності країн на світовому туристичному ринку.

Міжнародний туризм являє собою важливий фактор забезпечення миру та міжнародного взаєморозуміння, тож обов'язковими умовами успішного розвитку туризму є мир і безпека.

Подальші наукові пошуки в цьому напрямку будуть присвячені дослідженню динаміки результатів України за складовими індексу конкурентоспроможності подорожей і туризму.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. UNWTO World Tourism Barometer [Electronic resource]. – 2014. – Vol. 12. – P. 1. – Mode of access : www2.unwto.org/en.
2. UNWTO Tourism Highlight, Edition 2013 / UN World Tourism Organization [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.unwto.org>.
3. Travel and Tourism Competitiveness [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.weforum.org/issues/travel-and-tourism-competitiveness>.
4. The Global Risks report 2015 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2015>.